

Karar Verme Becerisi Değerlendirme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Karar Verme Becerisi Değerlendirme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=24327>

Özet

Karar Verme Becerisi Değerlendirme Ölçeği, 1999 yılında Elif Karakaş Günel tarafından bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiş özgün bir psikometrik araçtır. Ölçek, özellikle ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin günlük yaşamlarında karşılaştıkları problemleri çözme süreçlerindeki **karar verme becerilerini** ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Bu araç, öğrencilerin karar verme stillerini (başlı, başsız, isteklerine göre ve yeteneklerine göre karar verme) dört ayrı faktör altında incelemektedir. Ölçek, 4'lü Likert formatında derecelendirilmiştir ve çocukların yaşantılarına uygun olarak hazırlanan senaryolara dayalı maddeler içermektedir.

Ölçeğin geliştirme sürecinde kapsam geçerliği için alan uzmanlarından ve öğretmenlerden görüş alınmıştır. Güvenirlik analizleri sonucunda faktör bazında elde edilen Cronbach Alfa değerleri, genel kabul gören standartların altında olmakla birlikte, çalışmanın orijinal raporunda kullanılabilir düzeyde olduğu belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Karar verme becerisi, ilköğretim, Psikometrik araç geliştirme, Başlı karar verme, **Problem çözme**, Likert ölçeği, Çocuk psikolojisi.

Yazarlar

Elif Karakaş Günel

Amaç

Ölçeğin temel amacı, ilköğretim düzeyindeki 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin günlük hayatta karşılaştıkları çeşitli **problemleri çözme** adımlarında sergiledikleri karar verme yeterliliklerini ve eylemlerini nicel olarak değerlendirmektir. Bu değerlendirme, öğrencilerin hangi durumlarda daha başlı, hangi durumlarda ise daha başsız karar verdiğini ortaya koymayı hedeflemiştir.

Bu çalışma, öğrencilerin karar verme mekanizmalarını anlamaya ve eğitim ortamlarında bu becerileri geliştirmeye yönelik pedagojik müdahaleler için bir temel sağlamaya hizmet etmektedir. Ölçek, özellikle bireylerin kendi isteklerini ve yeteneklerini ne ölçüde göz önünde bulundurarak karar aldıklarını belirlemeye odaklanmıştır. Bu sayede, çocukların gelişim düzeylerine uygun rehberlik hizmetlerinin planlanması hedeflenmiştir.

Yapı

Karar Verme Becerisi Değerlendirme Ölçeği, karar verme becerisini çok boyutlu bir yapı olarak ele almaktadır. Bu yapı, öğrencilerin karar alma süreçlerinde ortaya çıkan dört temel eylemi

ölçmektedir. Bu dört faktör, öğrencilerin kararların etkileyen içsel ve dışsal dinamikleri temsil eder.

Ölçek tarafından ölçülen ana faktörler şunlardır:

Bağımlı Karar Verme: Kararların bağımlı olarak görülmesine, onayına veya yönlendirmesine dayandırma eğilimi.

İsteklerini Göz Önüne Alarak Karar Verme: Kişisel arzular ve tercihlerinin karar üzerindeki baskın etkisi.

Bağımsız Karar Verme: Dış etkilerden bağımsız, özerk bir şekilde karar alma ve sorumluluk üstlenme yeteneği.

Yeteneklerine Göre Karar Verme: Kişinin kendi beceri ve kapasitelerini gerçekçi bir şekilde değerlendirerek, bu kapasitelere uygun kararlar alma eğilimi.

Geçerlik

Ölçeğin geliştirilmesi aşamasında **geçerlik** çalışmaları titizlikle yürütülmüştür. İlk olarak, ölçek maddelerinin hazırlanmasında kuramsal temel derinlemesine incelenmiş ve çocukların yaşantılarına uygun problem alanları belirlenmiştir. Oluşturulan maddeler doğrudan bu belirlenen alanlara göre hazırlanmıştır. Bu yöntem, maddelerin ölçülmek istenen yapıyı doğru temsil etmesini sağlamayı amaçlamıştır.

Kapsam geçerliliğini sağlamak amacıyla, karar verme süreçleri konusunda uzman iki öğretim üyesi ile işbirliği yapılmıştır. Bu uzmanların görüşleri ve geri bildirimleri doğrultusunda maddelerde gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Ayrıca, diğer öğretim üyeleri ve sahada çalışan öğretmenlerin görüşleri de alınarak, maddelerin hem akademik uygunluğu hem de hedef kitleye (4. ve 5. sınıf öğrencileri) kültürel ve yaşamsal uygunluğu sağlanmıştır. Bu çoklu uzman değerlendirmesi, ölçeğin kapsamının ilgili tüm boyutları kapsadığını göstermektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılığını değerlendirmek amacıyla her bir faktör için ayrı ayrı **Cronbach Alfa** katsayısı hesaplanmıştır. Elde edilen **güvenirlilik** değerleri alt boyutlara göre aşağıdaki gibi raporlanmıştır:

Bağımlı Karar Verme: .65

İsteklerini Göz Önüne Alarak Karar Verme: .55

Bağımsız Karar Verme: .47

Yeteneklerine Göre Karar Verme: .48

Raporlanan bu değerler, psikometrik çalışmalarda sıklıkla aranan .70 eğerinin altında yer

almaktadır. Ancak, orijinal çalışmada bu değerlerin çok yüksek olmamasına rağmen ölçeğin "kullanılabilir düzeyde" olduğu belirtilmiştir. Bu durum, ölçeğin keşifsel yapısından veya hedef kitlenin yaş grubunun özelliklerinden kaynaklanabilir. Kullanıcının, bu değerleri dikkate alarak yorum yapması önemlidir.

Faktör Analizi

Karar Verme Becerisi Değerlendirme Ölçeği, öğrencilerin karar verme stillerini dört temel faktör altında gruplayan çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Bu faktörler Başlıca Karar Verme, İsteklerini Göz Önüne Alarak Karar Verme, Başsız Karar Verme ve Yeteneklerine Göre Karar Verme olarak belirlenmiştir. Bu faktör yapısı, öğrencilerin **karar verme becerilerini** tek bir skor yerine, farklı özelliklerinden analiz etmeye olanak tanır.

Orijinal yüksek lisans tezi, bu dört faktörün istatistiksel olarak nasıl ayrıştırıldığını ve hangi maddelerin hangi faktör altında toplandığını detaylandırmaktadır. Faktör analizinin amacı, günlük yaşam problemlerine ilişkin karar verme davranışlarının altında yatan temel psikolojik boyutları ortaya çıkarmaktır.

Araç

Test Type: Geliştirme (Özgün bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir)

Format: 4'lü Likert Tipi Derecelendirme (1= hiçbir zaman - 4= her zaman)

Language Available: Türkçe

Population Group: İlköğretim Öğrencileri

Age Group: Yaklaşık 9-11 yaş grubu

Population Details: İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencileri. Ölçek, bu yaş grubunun bilişsel ve sosyal gelişim düzeyine uygun olarak günlük yaşam problemlerine odaklanmıştır.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale). Öğrenciler, kendilerine sunulan günlük yaşam senaryolarına ilişkin ifadeleri, kendilerini en iyi tanımlayan 4'lü Likert ölçeği üzerinde derecelendirirler.

Anahtar Kelimeler

Karar verme stilleri, Psikoloji, Öğrenci değerlendirme, **Cronbach Alfa**, Çukurova Üniversitesi, İlköğretim.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor (Mevcut Kaynakta Belirtilmemiştir)

Affiliation Email addresses: Bilinmiyor (Mevcut Kaynakta Belirtilmemiştir)

Correspondence Address: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana (1999 Yılında Çalışmanın Yürütüldüğü Kurum)

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 1999 yılında Elif Karakaş Günel tarafından yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir (Test Yılı: 1999). Ölçeğin akademik veya ticari amaçlı kullanımı için ilgili yazar veya yayımlanmış kurumdan (Çukurova Üniversitesi) izin alınması tavsiye edilmektedir. Ücret bilgisi mevcut kaynakta belirtilmemiştir.

Orijinal yüksek lisans tezi, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişime açıktır. Tez metnine doğrudan erişim linki aşağıdadır: tez.yok.gov.tr

Kaynaklar

Karakaş- Günel, E. (1999). *İlköğretim 4. ve 5. sınıfl öğrencilerinin günlük yaşamlarındaki problemlerini çözmeye ilişkin karar verme becerilerini ölçmeye yönelik bir ölçek geliştirme çalışması* (Yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Karar Verme Becerisi Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçeğin maddeleri bu kaynak metinde doğrudan listelenmemiştir. Ancak ölçeğin tam yapısı, maddeleri ve puanlama talimatları, geliştirildiği yüksek lisans tezinde mevcuttur. Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir:

The original PDF can be downloaded here: karar-verme-becerisi-degerlendirme-olcegi-toad.pdf